השולח חבית של יין ביד כותי ושל ציר ושל מוריים ביד עובד כוכבים א)אם מכיר חותמו וסתמו מותר אם לאו אסור אמר רבי זירא לא קשיא כאן בעיר כאן בדרך מתקיף לה רבי ירמיה מידי הנך דעיר לא בדרך אתו אלא אמר רבי ירמיה ב)בין הגיתות שנינו כיון דכולי עלמא אפכי מירתת אמר השתא אי חזי לי מפסדו לי אתמר מפני מה אסרו שכר של עובדי כוכבים רמי בר חמא אמר רבי יצחק ג)משום חתנות רב נחמן אמר משום גילוי אגילוי דמאי אילימא גילוי דנזייתא אנן נמי מגלינן ואלא דחביתא אנן נמי מגלינן לא צריכא באתרא דמצלו מיא אלא מעתה ישן תשתרי דא"ר ד)ישן מותר אין מניחו ליישן החמיץ מותר אין מניחו להחמיץ גזירה ישן אטו חדש רב פפא ה)מפיקין ליה לאבבא דחנותא ושתי רב אחאי ה)מייתו ליה לביתיה ושתי ותרוייהו משום חתנות (א) רב אחאי עביד הרחקה יתירתא רב שמואל בר ביסנא איקלע למרגואן אייתו ליה חמרא ולא אשתי אייתו ליה שיכרא ולא אשתי בשלמא חמרא משום שימצא שיכרא משום מאי משום שימצא דשימצא אמר רב האי שיכרא דארמאה שרי וחייא ברי לא נישתי מיניה מה נפשך אי שרי לכולי עלמא שרי אי אסיר לכולי עלמא אסיר אלא רב סבר משום גילויא ואזיל מרורא דכשותא וקלי ליה זיהריה ודלקי מלקי ליה טפי וחייא ברי הואיל ולקי לא נישתי מיניה אמר שמואל כל השרצים יש להן ארס של נחש ממית של שרצים אינו ממית אמר ליה שמואל לחייא בר רב ו)בר אריא תא ואימא לך מילתא מעלייתא דהוה אמר רב אבוך הכי אמר אבוך הני ארמאי זוקאני דהוו שתו גילויא ולא מתו ז)איידי דאכלי שקצים ורמשים חביל גופייהו אמר רב יוסף

האי

חבית של יין ביד כותי. וכ"ש ביד עובד כוכבים צריך הכרת חותם ואע"פ דכותי אינו מנסך מיהו לא קפיד אמגע עובד כוכבים: **ושל ציר ומוריים ביד עובד כוכבים.** צריך הכרת חותם. ציר אע"ג דלאו אורחא למירמי ביה חמרא דדמי היין יקרים משל ציר מיהו חיישינן דלמא מחליף ליה בציר של דגים טמאים ומוריים חיישי' איידי דדמי מוריים יקרים מדמי יין דלמא שקיל מוריים ומעייל חמרא ומערב בי' אבל כותי לא חשיד לאחלופי. ציר מזיעה וזיעות של דגים כשכובשין אותן במכבש כדאמרינן במועד קטן (דף יא.) ונעשה חזק כמותן ומטבל בו. מוריים מערבין בו קרבי דגים כדאמרינן לקמן בפרקין (דף לד:) דנפיש שומניה: **מכיר חותמו וסתמו.** שלא זייף סתימתו: **בעיר.** קפיד כותי דסבר השתא נגע עובד כוכבים בייני ולא זבני מייני: **לא בדרך אתו.** וליחוש שמא נגע בהן כשהם בדרך: **בין הגיתות שנו.** הך דקתני סתומות מותרות: **דכ"ע אפכי.** מצויין בדרכים: **משום חתנות.** שלא ירגיל לעשות משתאות אצל עובד כוכבים ויתן עיניו בבתו: **דנוייתא.** בעוד שהשכר בגיגית שהיא נעשית: **אנן נמי מגלינן.** דקיי"ל דשיכרא לא שתי חיויא מיניה: **באתרא דמצלו מיא.** במקום שרגילין להשהות המים בכלי עד שיהו צלולים ומים יש בהן משום גילוי: **ישן מותר.** כל דבר גילוי שהשהו אותו עד שנתיישן מותר דאין מניחו ארס של נחש ליישן אם היה בתוכו: **החמיץ מותר.** יין מגתו חדש שנתגלה עד שלא החמיץ והחמיץ מותר בידוע שלא שתה בו נחש דאילו שתה בו נחש לא היה מניחו להחמיץ: **למרגואן.** ישראל חשודין היו ולא היו מקפידין על יינם של עובדי כוכבים: **משום שימצא.** חשד יין נסך: **שימצא דשימצא.** גזרה שיכרא אטו חמרא: **משום גילויא.** ומיהו לכו"ע שרי שאינן חולין והאי זיהרא לא מלקי להו: **משום דאזיל מרורא דכשותא.** טעם מרירות של כשות וקלי ליה לזיהרא ואין בו כח להלקות אדם בריא: **ודלקי מלקי ליה.** אדם שהוא חולה קודם לכן ושותהו מזיקו ומכביד עליו: **מלקי.** מזיק: **זוקאני.** נפוחים:

דורדיא

השולח חבית של יין ביד כותי וציר ומוריים ביד עובד כוכבים. מדקדק ר"ת דמשמע מדפלגינהו בתרי בבות ש"מ דוקא קתני יין ביד כותי אבל ביד עובד כוכבים לא סגי בחותם אחד ואתיא כרבנן וא"כ ציר ומוריים סגי בחותם אחד אף לרבנן ותימה א"כ תקשי לאיכא דאמרי דלעיל דא"ר אלעזר הכל משתמר בחותם בתוך חותם דמשמע כל מילי בעינן חותם בתוך חותם וי"ל דהכל לא קאי אלא אשאר מילי דמתני' אבל חמפ"ג אילתית מוריים פת וגבינה אמרי' לקמן דסגי בחותם אחד ורש"י פי' יין ביד כותי וכ"ש ביד עובד כוכבים צריך הכרת חותם ובהכרת חותם מיהא שרי כר"א משמע דאף לר"א צריך הכרת חותם כשולח בדרך מעיר לעיר ואף לדברי ר"ת שמעמיד הברייתא כרבנן מדרבנן נשמע לר"א דאי אמרו רבנן בציר ומוריים דסגי בחותם א' דבעי הכרת חותם לר"א נמי ביין דסגי בחותם א' צרי' הכרת חותם וא"כ יש ליזהר בשולח יין לחבירו ואינו הולך שם להכיר חותמו שצריך חותם בתוך חותם או אם שולח כתב להודיע אין חותמו ויודיע לעובד כוכבים שכך שלח לו מועיל בחותם א' דעובד כוכבים כיון דידע מירתת ולא מזייף ור"ת פי' דלר"א דלא חייש לזיופא לא בעינן הכרת חותם ואפי' אינו הולך להכיר חותמו וגם אינו שולח באיזה ענין הוא חותם מותר ומייתי ראיה מדקאמר תלמודא לקמן פ"ב (דף סט:) והשתא דקיימא לן כר"א דלא חייש לזיופא אמאי לא מותבינן חמרא ביד עובדי כוכבים כו' ובדיעבד יש לסמוך על פסק ר"ת ועניין חתימת החבית פירש רבינו ברוך וזה לשונו נכון הדבר לסתום פי חבית בנעורת או בדבר אחר ולתת עור על הסתימה קבוע במסמרות ולכתוב אותיות חציין על העור וחציין על דופני קרשי החבית שאם יגביה העובד כוכבים העור לא יוכל לכוין ליתנו כבתחלה ולתת חשוק אחד שקורין צירקל"א סביב השולים במקו' שמחוברי' דופני החבית ולקבוע שם במסמרות מפני הנעורת התחובה שם סביב שלא יוציאם העובד כוכבים להוציא היין דרך שם ולתתנו אחרי כן אל מקומו הראשון וכל הברזות לחתוך ולקבוע עליהם עור במסמרות או לקבוע נסרים לכסות כל השולים והברזות עכ"ל וישלח לחבירו כתב כדפרישית. כתב ר' יצחק בר יהודה לר"ש בתשובה כי בימיהם היו החביות של חרס וכאשר היתה פי החבית סתומה או היה די כר"א אבל חביות שלנו אף לאחר סיתום פי החביות והברזות יכול העובד כוכבים לנעוץ סכין בין הנסרים ולהוציא יין ולפי תשובתו יש לאסור אפי' חתמו בענין שפי' ויש מחמירים ומכסים כל דופני החבית בנסרים וגם השולים בנסרים ואז אין לחוש כלל ויש מקילין לשלוח בחותם אחד אף בלא הכרת חותם ולא הודעת כתב ומיישבים הברייתא דאם היה מכיר חותמו לא שילך להכירו אלא אם הלך ומצא והכיר חותמו מותר גמור כי ודאי לא זייפו אבל אם (ב) לא הכיר כשהלך שם החותם כמו שעשאו יש לחוש שמא זייפו העובד כוכבים אבל אם לא הלך אחרי אשר חתמו והישראל מצאו חתום מותר והמחמיר תבא עליו ברכה וכתב הר"ר משה מקוצי בספרו כי אחרי שיש מקילין ויש מחמירין אין לנו ראיה ברורה לאסור ודין חביות ריקניות נפרש בסוף ע"ז (לקמן דף עד: ד"ה רבא) כשנגיע שם אי"ה: **מפני** מה אסרו שכר כו'. איסור שכר לא מצינו לא במשנה ולא בברייתא ושמא בימי האמוראים אסרוהו: **רב** נחמן אמר משום גילוי. וא"ת למ"ד משום גילוי מ"ט לא תני ליה במתניתין עם גבינות דטעמייהו נמי משום גילוי וי"ל דרב נחמן לית ליה לקמן (דף לה: ע"ש) בגבינות טעמא דגילוי אלא טעמא מפני שמעמידין בשרף ערלה וא"ת למ"ד משום גילוי בגבינות אי סבר הכא טעמא דגילוי וי"ל כיון דהכא ליכא למיחש היכא דלא מגלו מיא וה"נ למשוו ביה כשותא לא פסיקא ליה: **באתרא** דמצלו מיא. וא"ת למ"ד לעיל (דף ל.) אמנקרויתא קפדי מאי איכא למימר וי"ל דבשכר לא קפדי כ"כ מפני שסופו להוציא כל גריעות שבו כשיהיה עשוי ותוסס כל צרכו ואם שוקע ישאר עם השמרים שאינם לשתיה: **ותרווייהו** משום חתנות רב אחא עביד הרחקה יתירתא. ומ"מ שניהן לא היו שותין בבית העובד כוכבים וא"כ צריך ליזהר שלא לשתות שכר בבית העובד כוכבים דהא רב פפא ורב אחא שהיו בתראי לא היו שותין ומיהו המתאכסן בבית העובד כוכבים יכול להיות שמותר לשלוח בעיר לקנות שכר מן העובדי כוכבים דהוי כמו בביתו של ישראל ואף אם העובד כוכבים אכסנאי שלו נותן לו משלו ד)(ושותה) משום איבה דלא אסרו משום חתנות אלא לקבוע שתיה בחנות או ברגילות לשתות בבית העובדי כוכבים אבל אקראי בעלמא שרי ובכלל דין שכר בין שכר של תמרים בין של תבואה ואין לאסור של תבואה משום בשולי עובדי כוכבים כמו (ג) סלקא ודייסא דאע"ג דלא חזי לכוס כשהוא חי דס"ל כאידך לישנא דרב דאמרי' כל שאינו עולה על שלחן מלכים אין בו משום בשולי עובדי כוכבים ואשכחנא ר' יוחנן סבר לקמן פרק רבי ישמעאל (דף נט.) כוותיה ובפרק החולץ (יבמות דף מו.) ועוד יש טעם אחר להתיר השכר דאין בו משום בישולי עובדי כוכבים דכי היכי דהתבואה בטלה לגבי המים לענין ברכת שהכל נהיה בדברו ה"נ היא בטלה לענין איסור בישול: **דאכלי** שקצים ורמשים חביל גופייהו. תימה דאמר פרק רבי עקיבא (שבת דף פו:) גבי שכבת זרע של ישראל במעי עובדת כוכבים ישראל דדייגי במצות חביל גופייהו טפי מעובדי כוכבים וי"ל לענין להנצל מארס אין מועיל חבל דדייגי במצות כמו חבל דאכילת שקצים ורמשים שיש להם בתוך הגוף ומבטל ארס של נחש:

האי

עין משפט נר מצוה

פו א טור ש"ע י"ד סי' קל סעיף ח:
ב [טור ש"ע י"ד סי' קנט סעיף ד]:
פז ג ד ה מיי' פי"ז מהלכות מאכלות אסורות הלכה [ט] י סמג עשין קמח טוש"ע י"ד סימן קיד סעיף א:

רבינו חננאל

אבל אסתומות קפדי. ומקשינן וסתומות מותרות והתנן השולח חמת של יין ביד כותי ושל ציר ושל מוריים ביד עובד כוכבים אם מכיר ישראל חותמו וסתמו מותר ואם לאו אסור מ"ט אסרינן להאי חמת דהוא ביד הכותי לאו משום דחיישינן דלמא נגע ביה עובד כוכבים ואע"ג דסתומה היא דהוא לא קפיד ואי אמרת דקפדי אסתומות אמאי אסורה. ופריק ר' זירא כי קפדי במגע עובד כוכבים בסתומות בעיר דהא חזו ליה. אבל בדרך לא חיישי. ומקשינן והרי יין דהוא (א) השתא בעיר ושנינן בחיצונה סתומות עכשיו מותרות ואע"ג שבא בדרך. בין הגיתות שנו כיון דכולי עלמא אזלי ואתו מרתת למישרי הסתומות אמר השתא (ב) מודרכו לי העוברים והשבים: **איתמר** מפני מה אסרו שכר של עובדי כוכבים ר' יצחק אמר משום חתנות רב נחמן אמר משום גילויא גילויא דמאי אילימא גילויא דנזייתא פי' הכדות הגדולות שמגלין אותם שנים ושלשה ימים בשעה שדורכין אותם כדי שיצאו הרוחות שבהן אנן נמי מגלינן להו אלא גילויא דחביות אחרי שמסננין אותן מן השמרים אנן נמי מגלינן להו דלא ליפקעי חביות משום דתוסס ומוקמינן להו באתרא דמצלו מיא פי' נותנין בהם מים כדי שיצלו ואין בהן תסיסה ג' ימים. ומקשינן אלא מעתה ישן נשתרי דאי הוו יהבי בהו מיא לא הוה מתיישן וכדרבי חנינא דאמר ישן מותר ושנינן גזרינן ישן אטו חדש. רב פפא מפקין ליה לבבא דחנותא ושתי ולא שתי בהדייהו משום חתנות רב אחא מייתו ליה לביתיה ושתי עביד הרחקה יתירה משום שמצא דשמצא אמר רב האי שיכרא דארמאי שרי מיהו חיישינן משום גילויא ואזיל מרורא דכשותא וקלי ליה לזיהריה ודלקי מלקי ליה וחייא ברי הואיל והוא חולה לא ישתה ממנו: **אמר** שמואל כל השרצים יש בהם ארס של נחש ממית של שרצים מלקה פי' ארמאי זוקאני עובדי כוכבים שהן נפוחים כמו בעלי הדרוקן. אמר רב יוסף

א) נראה דצ"ל והרי יין דהשתא בעיר ושנינן בברייתא קמייתא דסתומות מותרות ואע"ג שבא מתחלה בדרך. ב) נראה דצ"ל השתא מתחזו חזו לי העוברים ושבים.

מסורת הש"ס

א) [לקמן לה. ע"ש], ב) [כתובות יב. ע"ש בגליון], ג) שבת פו: נדה לד., ד) [צ"ל שותה], ה) [לקמן לח.].

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' משום חתנות מיהו רב אחאי: (ב) תוס' ד"ה השולח וכו' אבל אם כשהלך לשם לא הכיר החותם כמו שעשאו: (ג) ד"ה ותרוייהו וכו' כמו תורמוסא דשלקו עובדי כוכבים ודייסא דאע"ג דלא חזי לכוס כשהוא חי אין בו משום בשולי עובדי כוכבים דס"ל כאידך לישנא דרב:

◆

מוסף רש"י

ישן מותר כו'. יין ושכר שנתגלו כשהם חדשים והמתין להם עד שנתיישנו, מותר, דאי היה בו ארס של נחש לא היה מניחו ליישן (לקמן לה.). **בר אריא.** בן תורה (גיטין סב. ומנחות נג. ושם: בר אוריין). **חביל.** חס (שבת פו: נדה לד:).